

FM: ekonomikas izaugsmes paātrināšanās 2016.gada 4.ceturksnī signalizē par straujāku izaugsmi šogad

Publicēts: 31.01.2018.

Pēc nelielās sabremzēšanās iepriekšējos ceturkšņos Latvijas ekonomikas izaugsme gada griezumā 2016.gada ceturtajā ceturksnī atkal paātrinājusies līdz 2,6%, kas ir straujāka izaugsme pēdējā gada laikā un ir par 0,5 procentpunktiem vairāk, nekā pirms mēneša publiskotais Centrālās statistikas pārvaldes ātrais novērtējums. Līdz ar to ekonomikas izaugsme 2016.gadā kopumā ir bijusi straujāka, sasniedzot 2%.

Ekonomiskās izaugsmes paātrināšanos ceturtajā ceturksnī nodrošinājis joprojām spēcīgi augošais privātais patēriņš, salīdzinājumā ar 2015.gada ceturto ceturksni palielinoties par 3,3%, kā arī sabiedriskā patēriņa aktivizēšanās, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni augot par 4,9%, kamēr trešajā ceturksnī sabiedriskais patēriņš bija palielinājies tikai par 1,7%. Arī investīcijas pamatkapitālā, kuras iepriekš negatīvi ietekmēja ES fondu investīciju īslaicīga kavēšanās, mainoties fondu plānošanas periodiem, ceturtajā ceturksnī samazinājušās jau salīdzinoši nenozīmīgi – par 5,5%, salīdzinot ar pāri par 14% kritumu iepriekšējos trīs ceturkšņos.

Visai spēcīgi ceturtajā ceturksnī palielinājies arī preču un pakalpojumu eksports, salīdzinājumā ar 2015.gada ceturto ceturksni augot par 3,9%. Eksporta attīstību veicinājusi gan kopējās situācijas uzlabošanās Latvijas galvenajās eksporta partnervalstīs, gan uzņēmēju veiksmīga pārorientēšanās uz citiem tirgiem pēc Krievijas tirgus daļas zaudēšanas. Tāpat arī atsevišķās nozarēs, pastāvot problēmām iekšējā tirgū, uzņēmējiem izdevies palielināt savu pakalpojumu eksportu, kā to parāda, piemēram, spēcīgi pieaugušais būvniecības pakalpojumu eksports. Preču eksportā savukārt strauji pieaudzis būvniecības un ķīmiskās rūpniecības izstrādājumu eksports, kā arī koksnes un koka izstrādājumu eksports.

Attiecīgi arī nozaru griezumā lielāko devumu IKP pieaugumā ceturtajā ceturksnī deva uz eksportu orientētā apstrādes rūpniecība, kas salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni sasniedza izcilu 10,2% pieaugumu, izlaides apjomiem palielinoties praktiski visās apakšnozarēs, tajā skaitā strauji augot koksnes un koka izstrādājumu, datoru, elektronisko un optisko iekārtu, kā arī gatavo metālizstrādājumu ražošanai. Tikpat augsti pieauguma tempi bija arī enerģētikā un pārējās rūpniecības nozarēs, kuru izaugsmi veicināja pieaugušie elektroenerģijas ražošanas apjomi hidroelektrostacijās, kā arī izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozarē – par 10,8%.

Kritums ceturtajā ceturksnī bijis tikai trīs nozarēs, tajā skaitā transportā, - par 0,4%, salīdzinot ar 2015.gada ceturto ceturksni, tomēr situācija tranzīta nozarē gada pēdējos mēnešos un 2017.gada sākumā ir būtiski uzlabojusies, palielinoties kravu apjomiem gan dzelzceļā, gan ostās. Būvniecības nozares kritums ceturtajā ceturksnī samazinājies līdz 11,8%, salīdzinot ar pāri par 20% gada pirmajos trīs ceturkšņos, savukārt operācijās ar nekustamo īpašumu bijis samazinājums par 1,0%.

Vienlaikus ar 2016.gada ceturto ceturkšņa pilno IKP datu publiskošanu CSP ir precizējusi arī datus par 2015.gadu un 2016.gada iepriekšējiem ceturkšņiem, kā rezultātā ekonomikas izaugsme arī 2016.gada pirmajos trīs ceturkšņos ir izrādījusies augstāka par iepriekš ziņoto. Būtiskākās korekcijas izlietojuma pusē bijušas investīciju datus, kur pamatkapitālā 2016.gada pirmajos trīs ceturkšņos ir samazinājušās par 14,2%, salīdzinot ar iepriekš ziņoto pāri par 23% kritumu. Tāpat būtiski uzlabojusies finanšu un apdrošināšanas nozares rādītāji, iepriekšziņotā krituma vietā 2016.gadā kopumā uzrādot 3,5% pieaugumu.

Ņemot vērā izaugsmes paātrināšanos 2016.gada ceturtajā ceturksnī un iepriekšējo ceturkšņu datu korekcijas, arī 2016.gadā kopumā ekonomikas izaugsme ir bijusi straujāka, sasniedzot 2,0%, kamēr dati pēc IKP ātrā novērtējuma pirms mēneša liecināja par 1,6% izaugsmi. Neskatoties uz to, ekonomikas izaugsme 2016.gadā kopumā tomēr ir bijusi vājāka par iepriekšējā gadā uzrādītajiem 2,7% un aptuveni tādā pašā līmenī kā 2014.gadā, kad Latvijas ekonomikas attīstību aizkavēja ģeopolitisks konflikts reģionā un Krievijas ieviestās ekonomiskās sankcijas.

Ekonomiskās izaugsmes palēnināšanos pagājušajā gadā noteica galvenokārt tādi faktori kā kritums investīcijās, - gadā kopumā par 11,5%, ko ietekmēja kavēšanās ar ES fondu investīcijām gada pirmajā pusē un attiecīgs būvniecības nozares kritums par 17,9%, kā arī joprojām nelabvēlīgā situācija ārējā vidē, kur ekonomikas izaugsmes tempi lielā daļā Latvijas galveno ārējās tirdzniecības partnervalstīs gada pirmajā pusē izrādījās zemāki nekā sagaidīts.

Taču spēcīgā ekonomiskās izaugsmes paātrināšanās 2016.gada pēdējā ceturksnī, investīciju aktivizēšanās un virkne ārējās vides signālu 2017.gadā ļauj sagaidīt būtisku izaugsmes paātrināšanos, un pēc pašreizējām Finanšu ministrijas prognozēm IKP pieaugums 2017.gadā sasniegs 3,2%. Par situācijas uzlabošanos ārējā vidē pēdējos mēnešos liecina vairāki apsteidzošie indikatori, tajā skaitā ES uzņēmēju un patērētāju konfidences indeksi, ESI indeksam visā ES sasniedzot augstāko līmeni kopš 2007.gada, gan augošie fondu tirgi, gan PMI iepirkumu menedžeru indeksi, kas eirozonā februārī sasnieguši augstāko rādītāju pēdējo 70 mēnešu laikā. Ekonomiskās izaugsmes paātrināšanos tieši Baltijas reģionā savukārt apliecina Lietuvas un Igaunijas dati, kur IKP gada izaugsme ceturtajā ceturksnī attiecīgi paātrinājusies attiecīgi no 1,7% līdz 3,0% un 1,3% līdz 2,7%.

Arī Latvijā pašlaik ir vairāki izaugsmi veicinoši faktori, tajā skaitā aktīvāka ES fondu līdzekļu apguve, kā arī jau kopš pagājušā gada vērojamā kreditēšanas aktivizēšanās un uzņēmumu investīciju straujāka attīstība, balstoties uz pašu resursiem. Jāatzīmē, ka arī riski ekonomikas izaugsmei joprojām saglabājas gan saistībā ar nenoteikto politisko situāciju pasaulē un ES, gan ilgstoši zemo investīciju līmeni Latvijā un darbības vecuma iedzīvotāju skaita samazināšanos, tāpēc ļoti būtiski tos minimizēt ar uz izaugsmi vērstām nodokļu politikas izmaiņām, kuras piedāvā realizēt Finanšu ministrija.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-ekonomikas-izaugsmes-paatrinanas-2016gada-4ceturksni-signalize-par-straujaku-izaugsmi-sogad>